

Jordens ålder i Skriften

Det här temanumret av Genesis innehåller många vetenskapliga evidens för att jorden är mycket yngre än de årmiljoner som krävs av evolutionsläran. Men det är ännu viktigare vad Bibeln säger eftersom den är alla seriösa kristnas högsta auktoritet. Vi i Genesisredaktionen menar att Skriften tydligt undervisar om en ung jord, i storleksordningen 6 000 till 10 000 år, och i denna artikel vill vi motivera vårt ställningstagande. Vi gör det genom att vederlägga några av de vanligaste bibelargumenten som brukar användas för en gammal jord.

Dag-epokteorin

Teorin innebär att de sju skapelsedagarna är långa tidsperioder och inte de 24-timmarsdygn som en direkt läsning ger vid handen. På detta sätt kan evolutionslärans krav på miljontals år passas in i Bibeln. Tanken är att Gud skapar genom de evolutionära processerna under de eoner av tid som ryms inom skapelsedagarna. Vi får en *progressiv (pågående) skapelse* eller en *teistisk (gudastyrd) evolution*.

En första invändning mot dag-epokteorin är att 1 Mos 2:1–2 klart uttalar att skapelsen är fullbordad vilket ju är raka motsatsen till att vara pågående: ”Så fullbordades himlen och jorden med hela sin härskara. På sjunde dagen hade Gud fullbordat sitt skapelseverk, och han vilade på sjunde dagen från hela det verk som han gjort.”

Ibland kan man få höra att skapelsedagarnas längd inte är skrivna i sten i Bibeln. Men det är de är faktiskt! Den enda del av Bibeln som är skriven av Gud *personligen* (och inte av Hans språkrör profeter och apostlar) är *bokstavligt talat* skriven i sten: ”När Gud hade talat färdigt med Mose på Sinai berg, gav han honom vittnesbördets två tavlor, tavlor av sten, skrivna med Guds finger.” (2 Mos 31:18) Och på dessa stentavlor skrev Gud själv: ”För på sex dag gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på sjunde dagen vilade han.” (2 Mos 20:11) Ordet för ”dag” är här hebreiska *jom* vilket är samma ord som används i skapelseberättelsen. Och eftersom Gud inte kan ha vilat under miljoner år måste betydelsen vara en bokstavlig dag.

Det finns också andra skäl till att ”dag” (*jom*) i skapelseberättelsen inte kan tolkas som en lång tidsperiod. Ordet definieras redan i 1 Mos 1:5: ”Gud kallade ljuset dag (*jom*).” Också tecknen på himlavalvet som ”utmärker högtider, dag (*jom*) och år” (1 Mos 1:14) kan omöjligt syfta på långa eoner. Ordet dag (*jom*) kan visserligen användas för att beteckna en obestämd tid i Bibeln, men i skapelseberättelsen har ordet ordningstal (tex ”den andra dagen...”) och ”afton och morgon” (dagen började på kvällen), och då handlar det alltid 24-timmarsdygn i Skriften.

Ibland menar förespråkare för dag-epokteorin att skapelseordningen stämmer överens mellan Bibeln och evolutionsläran, men detta gäller långt ifrån alltid.^[1]

Att tolka skapelsedagarna som tidsperioder blir också svårt att förena med vad som kommer att hända när Jesus kommer tillbaka för att upprätta Guds rike. Det finns mängder av paralleller mellan Guds skapelse i början av den bibliska historien och återskapelsen i slutet av densamma. Så när Bibeln talar om ”nya himlar och en ny jord” (tex i Upp 21:1) så frågar man sig om Gud kommer att behöva miljontals år på sig också för detta skapelseverk. Och vad menar Petrus med att ”Herrens dag kommer som en tjuv”? (1 Pet 3:10)

Gapteorin

Teorin innebär att det finns ett långt tidsgap mellan Bibelns första och andra vers: ”I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. <...lång tid...> Jorden var (*haja*) öde och tom, och mörker var över djupet.”

Förespråkarna bruka hänvisa till att det hebreiska ordet för "var", *haja*, lika gärna kan betyda "blev". Skapelsen *blev* alltså öde och tom efter att förut varit blomstrande. Skapelsen i vers 1 drabbades av en stor katastrof från vilken de flesta av fossilen härstammar, och därför krävdes en "omskapelse" under de sju skapelsedagarna från vers 2 och framåt.

Också denna teori låter sig svårligen förlikas med övriga Bibeln. Vi har redan stött på 2 Mos 20:11 ("För på sex dagar gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem.") som utesluter att någon del av skapelsen skulle vara gjord någon annan gång än under de sex dagarna. I Luk 11:50 säger Jesus "så ska av det här släktet utkrävas alla profeters blod som är spillt sedan världens skapelse, från Abels blod ända till Sakarjas blod", vilket innebär, om gapteorin är riktig, att Adams son Abel måste ha levt långt innan Adam skapades på dag sex.

Ännu allvarligare för gapteorin är frågan om när döden kom in i världen. Bibeln är tydlig: "Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden." (Rom 5:12) Men om fossilen härstammar från en tidigare skapelse i Första Moseboken 1:1 så har döden funnits i årmiljoner redan innan Adam trädde in på scenen. Och detta är inte bara av akademiskt värde. Om inte döden vore främmande i Guds skapelse, om den inte vore ett den "fiende" som Paulus undervisar om i 1 Kor 15:26, så skulle Kristi försoningsverk vara meningslöst. Jesus är ju lösningen på ett problem – synden och döden – men i en skapelse där döden är naturlig finns inget problem, och då finns inte heller något behov av en lösning. I gapteorin där döden inte är ett resultat av människans synd blir syndafallet mytologiskt, och i samma ögonblick blir lösningen på syndafallet – Jesu död på korset – mytologiskt. En ateist lär ha sagt att om vi tar bort Adam och Eva och deras ursprungliga synd, så finner vi de patetiska resterna av Guds Son bland den bråte som blir kvar av kristendomen. Det är ett mycket klarsynt uttalande av en i övrigt desorienterad människa. För om vi tar bort synden som orsak till döden i skapelsen, vad återstår då av vår kristendom? En tro där *graden* av tro är viktigare än *objektet* för tron? En upplevd mening som inte är baserad på fakta utan på illusion? En vacker känsla som inte har sin grund i verklig men försonad synd?

Människan är ung, jorden är gammal

Detta skulle kunna betraktas som ett specialfall av dag-epokteorin, där människan antingen skapades eller utvecklades för några tusentals år sedan, medan övriga delar av naturen är mycket gamla. Men varken Bibeln eller vetenskapen antyder något sådant, så lösningen måste ses som ett ogrundat försök att förena de två.

Också Jesus utesluter möjligheten: "Från skapelsens början gjorde Gud dem till man och kvinna." (Mark 10:6) Paulus instämmer: "Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat." (Rom 1:20)

Skapelseberättelsen är mytologisk

Det har genom alla tider varit populärt att allegorisera det man inte förstår eller gillar i Skriften, och skapelseberättelsen är en av de främsta kandidaterna för en sådan bildlig tolkning.

När Bibelns första tre kapitel beskriver skapelse och syndafall är det dock med den litterära stilen prosa, och en sådan brukar vara avsedd för en bokstavlig tolkning. Hela Första Moseboken är beskriven som en kronologisk följd av historiska händelser som börjar med skapelsen och slutar med Josefs död. Att den inte någonstans på vägen växlar från myter till realiteter försäkras av att berättelsen är indelad i ett antal "fortsättningshistorier" (*toledot*). Detta var ett sätt att beskriva ett historiskt flöde där en ny toledot tog berättelsen vidare genom att zooma in på det väsentligaste i det tidigare sagda. Den första markören för en ny toledot finns i 1 Mos 2:4 där fokus skiftas från skapelsen i allmänhet till människan och syndafallet i synnerhet. Sedan flyter berättelsen vidare genom toledoter för syndafloren, människornas spridning över

jorden, Abraham, Isak, Jakob och Josef. Listan är inte komplett, men poängen är att det finns ett obrutet tidsflöde där alla delar, inklusive skapelse och syndafall, intimt hänger samman.

Ett annat problem med att mytologisera skapelseberättelsen är att Bibeln innehåller kronologier (släktlistor) ända från Adam till Jesus. Generationslängderna är tidsangivna fram till Abraham och den masoretiska textvarianten visar att han föddes 2 000 år efter Adam.^[2] Hela historien går att tidsmässigt "pussla ihop" från Gamla testamentet, och kronologierna fram till Jesus finns dessutom sammanfattade i Nya testamentet (Matt 1 och Luk 3). Det hela ger vid handen att skapelsen skedde för cirka 6 000 år sedan.

Kritiker brukar peka på att släktlistorna inte är tillförlitliga eftersom de skiljer sig åt, både mellan olika bibelböcker och mellan olika textvarianter. Men skillnaderna rör sig om enstaka generationer (om man jämför olika bibelställen) och några procent (om man jämför olika textvarianter), och detta kan omöjligt göra släktlistorna mytologiska. Det finns mycket mer närliggande förklaringar som att "far" ibland kan betyda "farfar" och att kopisterna eller översättarna mellan olika textvarianter hade något speciellt syfte med att lägga till eller dra ifrån *ett rimligt antal* år här och där.^[3] Men att lägga in miljontals år är att göra våld på texten.

Ett ytterligare argument för att skapelsen är mytologisk är att Bibeln skulle innehålla två ursprungligen oberoende skapelseberättelser som sammanfogats till en enhet mellan verser 3 och 4 i Första Moseboken 2. Motivet är att skapelseordningen sägs vara olika i de två berättelserna: Människan skapas efter djuren i den första medan ordningen är den omvända i den andra: "Så formade Herren Gud... alla markens djur... och förde fram dem till mannen." (1 Mos 2:19, B2000) Men versen kan lika gärna översättas: "HERREN Gud hade format markens djur... och förde dem nu till mannen." (NUB, och liknande i SFB) Då blir ordningen konsekvent genom hela (den enda) skapelseberättelsen.

Så ingenting i textens *innehåll* antyder att skapelseberättelsen är hopredigerad från två tidigare berättelser. Men även textens *inre struktur* har några egenskaper som omöjliggör detta. Vi har redan sett att vers 4 inleder en "fortsättningshistoria" (*toledot*) av det tidigare sagda, och detta visar på ett naturligt flöde mellan det som skulle vara två olika berättelser. Men harmonin mellan "delarna" är ännu mer uppenbar. Vers 4 innehåller nämligen en så kallad *kiasm*, ett litterärt stilgrepp ämnat att betona en poäng (ungefär som kursivering idag). Texten speglas runt det viktigaste, se figuren. Bibel 2000 gör här ett omotiverat brott mitt i versen genom att införa en ny avsnittsrubrik ("Människan i Edens trädgård"), förmodligen eftersom man betraktar första delen som en avslutning av en första skapelseberättelse och andra delen som en inledning av en andra. Men kännedom om hur kiasmer används i Bibeln visar att en sådan uppdelning saknar allt stöd i texten.

Kiasm i 1 Mos 2:4

Detta är himlens

| och jordens fortsatta historia (*toledot*)

| | sedan de skapats

| | när HERREN Gud hade gjort

| jord och

himmel.

Slutligen konstaterar vi att Jesus själv knyter ihop skapelseberättelsen till en naturlig enhet när Han frågar: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna?... Därför ska en man lämna sin far

och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött” (Matt 19:4–5) Människan skapades ”till man och kvinna” i 1 Mos 1:27 – dvs i den förmodat första skapelseberättelsen – och de fick uppmaningen att ”bli ett kött” i 1 Mos 2:24 – dvs i den förmodat andra.

Avslutning

Om Gud skapade för länge sedan och/eller under långa tider, varför säger Han inte det då? Varför envisas Han med att tidsbestämma sitt skapelseverk till sex ”dagar”, och varför lägger Han in årtal i Skriften som gör det möjligt att räkna ut tidpunkten för verket till ungefär 4 000 f Kr? Varför skriver Han inte i klartext att Han skapade under eoner av tid för ofantligt länge sedan? Eftersom Gud valt att uttrycka sig som Han gör, blir frågan inte vad Bibeln säger utan snarare om den menar vad den säger.

Varför har så många bibeltroende kristna så svårt att ta Guds Ord på ordet i just denna fråga? Svaret verkar uppenbart: Någonting i vår kultur konkurrerar med Skriften. Och detta någonting är naturligtvis evolutionsläran med dess nödvändiga årmiljoner. I detta temanummer har vi visat att ett förutsättningslöst studium av åldersfrågan snarare pekar på en ung jord än en gammal. Därför blir den främsta anledningen att behålla en tro på årmiljonerna att evolutionsläran kräver det. Men tror man inte på evolutionsläran så kvarstår ingen anledning att tro på de höga åldrarna.

Vi är alla barn av vår tid, och uppfattningen om en mycket gammal jord har kommit oss till del med modersmjölken. Att jorden bara skulle vara några tusentals år tycks befängt. Men under andra tider har problemet varit det omvända. Man har frågat sig varför en allsmäktig Gud behöver sex hela dagar på sig för att skapa. Varför knäppte Han inte bara med fingrarna? Det hela visar att referensramen har enorm betydelse. Vi hoppas att du som läst detta temanummer kan bryta dig loss från dagens tidsanda och ta Bibelns ord på allvar utan att för den skull lägga ditt förnuft på hyllan.

Anders Gärdeborn

---

[1] Här följer några exempel där ordningsföljden skiljer. (Det första objektet i varje par skapades först enligt Bibeln, och omvänt enligt den naturalistiska synen): jorden-solen, växter-solen, träd-fiskar, valar-landdjur, fladdermöss-landdjur, människan-döden och man-kvinna.

[2] Siffran 6 000 år gäller om man subtraherar ett halvår per generation. Detta eftersom alla fäder inte fick sina söner exakt på sina födelsedagar. När Bibeln till exempel säger att ”när Adam var 130 år fick han en son [Set]” (1 Mos 5:3) betyder det att han var på sitt 130:e levnadsår. (Bibeln räknar ”inklusive”.) Rent statistisk bör alltså ett halvår dras av i snitt för varje generation.

[3] Till exempel är kronologin mellan Adam och Abraham ungefär 1 400 år längre i den grekiska översättningen av Gamla testamentet, Septuaginta, än motsvarande kronologi i den hebreiska masoretiska textvarianten. Septuaginta var ett beställningsjobb från biblioteket i egyptiska Alexandria, och orsaken till de inflaterade åldrarna kan vara att få dem att bättre överensstämma med Manethos egyptiska historia som var den förhärskande synen på 200-talet f Kr när Septuaginta översattes.